

Yttrande till inriktningsärende 2024–2026 Socialnämnd

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Nämndspecifik omvärldsanalys	4
Ny ekonomisk verklighet i Sverige	4
Förhindra att personer hamnar i socialt utanförskap	4
Lagändringar	5
Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet	7
Ökade volymer och kostnader inom barn- och ungdomsvården 2023	8
Kostnadsprognos för volymer jämfört med budgettilldelning 2024 - 2026	8
Utmaning i omställningsarbetet	9
Pris- och löneutveckling	9
Bedömning av ekonomin under planeringsperioden 2024-2026	9
Investeringar	10
Lokalresursplan	10
Förändringar av taxor och avgifter	11
Måltidsavgift för särskilt boende inom socialpsykiatri	11
Årlig uppräkningsavgift av egenavgift inom socialpsykiatri	11

Bilagor

Bilaga 2: Driftkostnader 2024-2026

Bilaga 3: Investeringar 2024-2026

Bilaga 4: Tillämpningsanvisning socialpsykiatri

Sammanfattning

Enligt kommunstyrelsens beslut 14 juni 2023 kommer socialnämnden att få ett budgettillskott med sammanlagt 42,5 miljoner kronor för åren 2024 till 2026. Det beslutades även att 8,4 miljoner kronor av budgeten får disponeras redan under verksamhetsåret 2023. Det innebär att den reella budgetförstärkningen för åren 2024 till 2026 blir 34,1 miljoner kronor.

Ur ett ekonomiskt perspektiv har mycket förändrats på kort tid, ökande inflation med prisökningar som följd, har genererat stora kostnadsökningar för förvaltningen. Även samhällsutmaningen med kriminella grupperingar som leder till allvarligt våld i samhället har bidragit till stora kostnadsökningar. Socialnämndens prognos för 2023 är ett underskott om 24,2 miljoner kronor, exklusive tillskottet om 8,4 miljoner kronor. Orsakerna till kostnadsökningen är svåra att påverka på kort sikt. Mot bakgrund av de ökade volymerna inom barn- och ungdomsvården och att individ- och familjeomsorgen är personalintensiv ser det ansträngt ut rent ekonomisk för planeringsperioden.

Det är viktigt att förhindra att personer hamnar i socialt utanförskap då det kan medföra ökad risk att drabbas av bland annat ohälsa, sociala problem, missbruk, våld, ungdomskriminalitet och arbetslöshet. För att förhindra en sådan utveckling behöver individ- och familjeomsorgens arbete fokusera på såväl de tidiga och förebyggande insatserna (första linjens socialtjänst), som insatser till stöd för de som redan befinner sig i ett socialt utanförskap (andra linjens socialtjänst). Förvaltningen vill särskilt rikta lampan mot de utmaningar, inte minst kostnadsutmaningar, som de kriminella grupperingarna genererar. Gängkriminaliteten, och dess negativa effekter, är ett nationellt problem och förvaltningen ser att problemen åtgärdas genom samordning och upprättande av hållbara strukturer inom förvaltningen, mellan förvaltningar och andra myndigheter. Hela samhället behöver kraftsamla och arbeta långsiktigt för att bygga upp ett förtroende och därmed en social hållbarhet i våra områden i kommunen.

Förvaltningen är medveten om att omställningen, till en första och en andra linjens socialtjänst, kommer att leda till dubbla kostnader över längre period – förvaltningen ökar kostnaderna för det förebyggande arbetet samtidigt som förvaltningen har kvar kostnaderna för myndighetsutövningen och de individer som är i behov av omfattande stöd. Förvaltningen har fått budgetförstärkningar för detta omställningsarbete men i och med den kraftiga ökningen av såväl placeringar av unga kriminella som det ökade antalet barn som placerats i familjehem har det inte räckt till. För planeringsperioden finns det inga medel avsatta för pris- och löneökningar. Det innebär att alla tillkommande kostnader till följd av ökade priser och löner behöver hanteras genom effektiviseringar. Kostnaden för ökade volymer prognostiseras bli 54,8 miljoner under planeringsperioden och pris- och löneökningar prognostiseras bli 52,4 miljoner kronor. Budgetförstärkningen uppgår till 42,6 miljoner kronor. Det kommer krävas att tuffa prioriteringar där det går att påverka kostnaderna eller öka intäkterna.

Ny ambitionshöjande lagstiftning planeras träda i kraft 1 mars 2024 med syfte att stärka barnrättsperspektivet för barn i skyddat boende. Den föreslagna lagändringen innebär att de medföljande barnen ska bedömas och beviljas insatsen individuellt och socialnämnden ska ansvara för att barnets behov av stöd- och hjälpinsatser tillgodoses. Sveriges kommuner och regioners bedömning är att förändringen i lagstiftningen är mycket kostnadsdrivande. Trots statliga tvingande ambitionshöjningar kommer inte finansieringsprincipen tillämpas. Effekten av den nya lagstiftningen kommer behöva finansieras med neddragningar inom andra verksamheter alternativt med höjd skatt.

Socialnämndens investeringsbehov beräknas till 0,8 miljoner kronor per år under planeringsperioden.

Nämnds specifik omvärldsanalys

Ny ekonomisk verklighet i Sverige

I sammanfattningen i Sveriges kommuner och regioners, SKR, ekonomirapport från maj 2023 framgår det att "De ekonomiska utmaningarna för kommuner och regioner blir nu alltmer påtagliga." Ur ett ekonomiskt perspektiv har mycket förändrats på kort tid, ökande inflation med prisökningar som följd, har genererat stora kostnadsökningar för förvaltningen. Även samhällsutmaningen med kriminella grupperingar som leder till allvarligt våld i samhället har bidragit till stora kostnadsökningar för förvaltningen.

Förhindra att personer hamnar i socialt utanförskap

Med socialt utanförskap menas bland annat brister i boendemiljö, utbildning, hälsa, sociala relationer samt utsatthet för våld. Barn som växer upp i socialt utanförskap riskerar att hamna i en negativ utvecklingskedja som är svår att bryta. De löper högre risk att drabbas av bland annat ohälsa, sociala problem, missbruk, våld, ungdomskriminalitet och arbetslöshet.

Enligt myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) är en grupp som har ökad risk för att hamna i socialt utanförskap unga som har en eller flera funktionsnedsättningar och/eller psykisk ohälsa.

Det är inte enbart den enskilde ungdomen, familjen och de närmast anhöriga som betalar priset för utanförskapet, utan även samhället i stort, då det sociala utanförskapet kan leda till ökade kostnader för exempelvis skola, hälso- och sjukvård och kriminalvård. Ett socialt utanförskap riskerar även att individer hamnar utanför arbetsmarknaden vilket i förlängningen medför ökade kostnader för kommunerna. För att förhindra en sådan utveckling behöver individ- och familjeomsorgens arbete fokusera på såväl de tidiga och förebyggande insatserna (första linjens socialtjänst), som insatser till stöd för de som redan befinner sig i ett socialt utanförskap (andra linjens socialtjänst).

Förvaltningen vill särskilt rikta lampan mot de utmaningar, inte minst kostnadsutmaningar, som de kriminella grupperingarna genererar. Gängkriminaliteten, och dess negativa effekter, är ett nationellt problem och förvaltningen ser att problemen åtgärdas genom samordning och upprättande av hållbara strukturer inom förvaltningen, mellan förvaltningar och andra myndigheter. Hela samhället behöver kraftsamla och arbeta långsiktigt för att bygga upp ett förtroende och därmed en social hållbarhet i våra områden i kommunen.

Förvaltningen är medveten om att omställningen, till en första och en andra linjens socialtjänst, kommer att leda till dubbla kostnader över längre period – förvaltningen ökar kostnaderna för det förebyggande arbetet samtidigt som förvaltningen har kvar kostnaderna för myndighetsutövningen och de individer som är i behov av omfattande stöd. Förvaltningen har fått budgetförstärkningar för detta omställningsarbete men i och med den kraftiga ökningen av såväl placeringar av unga kriminella som det ökade antalet barn som placerats i familjehem har det inte räckt till.

Motverka att unga rekryteras till kriminella grupperingar

Stora satsningar har gjorts på rättsväsendet för att motverka utvecklingen där individer rekryteras till kriminella grupperingar. Satsningarna har lett till ett ökat tryck på socialtjänsten och ett ökat inflöde av ungdomar som behöver placeras för att inte riskera att döda någon eller själva bli dödade i det våld som förekommer. Kostnaderna för externa placeringar har ökat markant under senaste året. Det krävs fortsatt en stor kraftsamling från samhället för att samordnat motverka att barn och unga rekryteras till kriminella grupperingar. För de ungdomar som redan är indragna i kriminella grupperingar behöver arbetssätt och metoder mellan olika aktörer som socialtjänst, polis, skola och fritid prioriteras och utvecklas runt den enskilde. Parallellt med detta behöver förstärkningen som har gjorts av det förebyggande arbetet i Huddinges utsatta områden fortsatt pågå. Sammantaget är detta mycket kostnadsdrivande och de barn och unga som lever i svårt social utsatthet måste alltid prioriteras. För att långsiktigt vända den negativa utvecklingen behöver det förebyggande arbetet fortsatt prioriteras.

Förhindra grovt och dödligt våld

Kommunen tecknade under 2022 ett kontrakt med polis och kriminalvård för att gemensamt implementera och arbeta utifrån strategin GVI – grupp våldsintervention, även kallad Sluta Skjut. Strategin syftar till att minska grovt våld i kriminella miljöer och den har i flera amerikanska studier visat på positiva resultat när det gäller att minska det allra grävsta våldet. GVI bygger på så kallad fokuserad avskräckning. En central utgångspunkt är att majoriteten av allt grovt våld i ett samhälle kan kopplas till ett fåtal individer. För att minska våldet ska samhället rikta sina resurser mot de mest våldsdrivande individerna och de grupper som de tillhör. Under året har arbetet utifrån strategin startat och det finns en kartläggning över vilka individer som står för det grävsta våldet i kommunen. Hösten 2023 går arbetet in i en operativ fas och utifrån strategin har berörda myndigheter planerat för att genomföra custom notification¹ och call-in². Den operativa fasen kommer sannolikt leda till att ett ökat antal individer och familjer söker stödinsatser samt att socialtjänsten kommer uppmärksamma ett antal individer som behöver tvångsomhändertagas med stöd av Lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

Det som står helt klart är att ett aktivt arbete med målgruppen genererar kostnadsökningar för förvaltningen, öknings som sannolikt kan räknas hem när kostnaderna sätts i ett samhällsperspektiv.

Motverka våld i nära relation

Våld i nära relationer är ett vanligt och allvarligt samhällsproblem som medför ett stort lidande för framför allt kvinnor, barn och andra närstående, och det innebär också stora samhällskostnader. Inom ramen för preventionsuppdraget har verksamheten under senaste året arbetat aktivt för att förebygga våld i nära relationer samt för att nå fler våldsutsatta tidigt. Utbildningsinsatser har genomförts för att öka den generella kunskapen om våld i nära relation, våldets mekanismer, hur våld kan upptäckas och vilket stöd som finns, hos medarbetare inom förskola, skola, kultur och fritid, bostadsbolag med flera. Verksamheten ser en ökning av de individer och familjer som erhåller tidigt stöd samtidigt som det finns en tydlig ökning av barn och unga som behöver placeras i jourhem och familjehem till följd av våldsutsatthet i hemmet. Under 2022 såg förvaltningen en markant ökning av barn som placerades i jourhem till följd av våldsutsatthet i hemmet. Flertalet av dessa placerade barn har bedömts behöva långvariga placeringar i familjehem då omsorgsbristerna hos de biologiska föräldrarna varit omfattande och bedömningen är föräldrarnas mottaglighet för insatser är låg. Behoven hos de jour- och familjehemsplacerade barnen är ofta omfattande och komplexa och kostnaderna för att tillgodose behoven är höga. Ett fortsatt utvecklingsarbete behöver bedrivas, samordnat med andra förvaltningar och regionen, för att finna lösningar för de enskilda barnen och familjerna som är effektiva både vad avser kvalitet och kostnad.

Lagändringar

Ny ambitionshöjande lagstiftning

Stärkt barnrättsperspektiv för barn i skyddat boende³

Ny ambitionshöjande lagstiftning planeras träda i kraft 1 mars 2024. Idag är barnet/barnen placerat/placerade som medföljande under den tid som den vårdnadshavaren bedöms vara i behov av ett akut skydd. Föreslagna lagändringar med ett stärkt barnrättsperspektiv innebär att de idag medföljande barnen ska bedömas och beviljas insatsen individuellt och socialnämnden ska ansvara för att barnets behov av stöd- och hjälpinsatser tillgodoses. Föreslagna lagändringar förväntas leda till ett bättre stöd och skydd för barnen och

¹ Custom notification, CN, är ett planerat möte (ofta hembesök) hos den enskilde individen där polisen levererar ett budskap. *Samhället accepterar inte våldet, det måste upphöra! Vi vill inte att du ska dö och vi vill inte att du ska döda någon annan. Om våldet fortsätter så kommer det få kännbara konsekvenser.* Socialtjänsten finns med för att berätta att det finns stöd och hjälp att få. *Det finns stöd och hjälp att få. Vi vill hjälpa dig. Ta emot den hjälp vi erbjuder.*

² Call-in är ett välregisserat informationsmöte där företrädare för polis, kommun, kriminalvård, åklagare och lokalsamhälle möter utvalda individer ur de våldsamma grupperna.

³ [Stärkt barnrättsperspektiv i skyddat boende - Regeringen.se](#)

sannolikt också till fler tvångsplaceringar av barn då den våldsutövande föräldern sannolikt inte kommer att samtycka till placeringen. Föreslagna lagändringar pekar också på ett ökat skydd och stöd för barnen vilket sannolikt kommer leda till längre placeringstider vilket kommer vara mycket kostnadsdrivande.

Förvaltningens bedömning är att det kommer innebära uppskattningsvis 80 nya barnärenden per år som ska handläggas individuellt, vilket skulle kräva minst ytterligare två handläggarresurser. Ambitionsökningarna kommer också leda till att dygnskostnaden för skyddat boende som tar emot barn kommer att öka. Sammanfattningsvis blir det kostnadsökningar utifrån flera parametrar, dvs både fler handläggartjänster, längre placeringstider och ökade dygnskostnader.

I budgetpropositionen för 2023 har regeringen meddelat att man föregår remisshanteringen och lämnat besked om finansiering för reformen skyddat boende. Reformen ska inte genomföras i enlighet med finansieringsprincipen, utan kommunerna kompenseras för reformen med 145 miljoner kronor för 2023, samt 321 miljoner kronor för år 2024–2025. Huddinge kommun får 31 kronor per invånare varav 14 kronor per invånare betalas ut 2023 och 17 kronor betalas ut 2024. Enligt SKR beräkning är en rimlig ersättning 228 kronor per invånare för att finansiera lagen fullt ut. Förvaltningens bedömning är att lagförslaget är underfinansierat.

Finansieringsprincipen och statens långsiktiga planering för bidrag

SKR pekar på att finansieringsprincipen och statsbidragen är viktiga för att kommuner och socialtjänst ska kunna planera långsiktigt. Om ”bör” ändras till ”ska” i en lagstiftning, blir uppgiften obligatorisk och ska därför lyda under finansieringsprincipen. Statliga tvingande ambitionshöjningar, utan finansiering, måste annars finansieras med neddragningar inom andra verksamheter alternativt med höjd skatt.

Regeringen har inte lämnat något besked om statsbidragens nivå 2024. Det skapar osäkerhet i planeringen inför 2024. Budskapet från SKR är att staten behöver styra mer långsiktigt. Förvaltningen ser också att det är problematiskt att ha en strategisk och långsiktig planering med kortsiktiga riktade statsbidrag som ofta kommer en bit in på verksamhetsåret när detaljbudgeten redan är klar. Som exempel har individ- och familjeomsorgen fått riktade statsbidrag till insatser i utsatta områden under flera år. År 2022 uppgick bidraget till 9,4 miljoner kronor. Bidraget uppgår till 6,3 miljoner 2023, en minskning med 33 procent jämfört med 2022. Bidraget har bland annat använts för att bygga upp det förebyggande arbetet med föräldrarådgivare på grundskolorna. Något ytterligare statsbidrag till utsatta områden kommer sannolikt inte finnas att söka under 2024.

Ny lagstiftning som väntas komma de närmaste åren

Hållbar socialtjänst - Ny socialtjänstlag⁴

En ny socialtjänstlag innebär ett paradigmskifte för svensk socialtjänst och innebär ett större ansvar och en utveckling av det förebyggande arbetet, individanpassade insatser som ska kunna erbjudas utan föregående utredning och biståndsbeslut. Den nya lagstiftningen kommer också ställa högre krav på att individer erbjuds kunskapsbaserade insatser.

Lagrådsremissen förväntas komma under 2024 och lagen förväntas tidigast träda i kraft under 2025.

Redan nu pågår ett arbete inom nämndens verksamheter med att styra och leda mot en mer lättillgänglig och kunskapsbaserad socialtjänst, inom ramen för befintlig lagstiftning med syfte att anpassa verksamheterna för kommande lagändring.

Samsjuklighetsutredning – ”Från delar till helhet”⁵

Samsjuklighetsutredningen handlar om personer med psykiska problem i kombination med beroendeproblematik. Det är i dagsläget osäkert om och hur kommande lagändring kommer att påverka kommunerna i förändrade eller utökade kostnader, därför är det inte möjligt att svara på frågan om de kommer att kunna täckas inom befintlig budgetram. Utgångspunkten är att lagändringar som innebär nya obligatoriska uppgifter från staten kommer att finansieras via statliga medel enligt den kommunala finansieringsprincipen⁶.

⁴ [Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag - Regeringen.se](#)

⁵ [Från delar till helhet - En reform för samordnade, behovsanpassade och personcentrerade insatser till personer med samsjuklighet - Regeringen.se/](#)

⁶ https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/riksrevisionens-granskningsrapport/den-kommunala-finansieringsprincipen--tillampas_H6B58

Om lagen träder i kraft kommer det dock att innebära stora förändringar i ansvar mellan kommunen och regionen. Lagen är föreslagen att träda i kraft den 1 januari 2025. Förändrat kostnadsansvar justeras troligtvis genom skatteväxling. Med tanke på lagändringens omfattning, kommer genomförandet förmodligen att ske under en omställningsperiod.

Kampen om kompetensen

Enligt SKR:s kompetens och rekryteringsrapport 2022⁷ är kommunernas och regionernas största utmaning idag att hitta rätt kompetens fram till 2031. Prognosen är att antalet anställda utifrån demografi samt pensionsavgångar fram till 2031 behöver öka med 306 000 personer inom kommunerna. SKR påpekar även komplexiteten i de yrken som är människonära, att det både upplevs som meningsfullt och samtidigt tufft och utmanande.

Enligt publikationen "Välfärdens kompetensförsörjning", SKR 2022 lyfts bland annat konkurrensen om arbetskraft och ekonomiska förutsättningar fram som faktorer som påverkar möjligheten att attrahera, behålla och utveckla personal. Inom individ och familjeomsorgen är det en utmaning att få socionomer att stanna kvar inom myndighetsutövningen som utreder barn- och ungdomsärenden. Att handlägga ärenden som rör barn och unga är svårt då det handlar om att göra svåra bedömningar under tidspress, uppdraget är känslomässigt krävande och administrativt tungt. Eftersom konkurrensen om personal med erfarenhet av barnvårdsutredningar är stor blir det ofta unga nyexaminerade socionomer som rekryteras. De nyutexaminerade socionomerna behöver mycket stöttning i den nya yrkesrollen och de behöver få förutsättningar att lära sig arbetet vilket innebär att de under de första åren hanterar en mindre mängd ärenden än den erfarna socionomen.

Lokaler en viktig resurs

Ett effektiviseringsarbete har de senaste åren pågått där socialtjänstens verksamheter ser över möjligheten att kunna erbjuda vård på hemmaplan i stället för externa placeringar. Individ- och familjeomsorgen har behov av att utöka tillgången till bostäder/lägenheter för att kunna genomföra detta. I omställningsarbetet mot en mer lättillgänglig socialtjänst, behövs även verksamhetslokaler i kommunens utsatta områden som är lättillgängliga för de barn, ungdomar och vuxna som är i störst behov av tidiga insatser.

Konsekvenser av nämndens ekonomiska ramar i inriktningsärendet

Enligt kommunstyrelsen beslut (KS-2023/92.182) 14 juni 2023 om inriktningsärende för åren 2024-2026 kommer socialnämnden att få ett budgettillskott med sammanlagt 42,5 miljoner kronor. Enligt tabellen nedan är budgetförstärkningen 23,6 miljoner kronor år 2024 varav 8,4 miljoner kronor är budgetmedel som socialnämnden kommer få ta del av redan under verksamhetsåret 2023. Beslut om budgetförstärkningen 2023 fattades av kommunstyrelsen den 14 juni (KS-2023/1366.181). Det innebär att den reella budgetförstärkningen för åren 2024 till 2026 34,1 miljoner kronor fördelad på åren enligt följande:

15,2 miljoner kronor (2024), 15,1 miljoner kronor (2025) och 3,9 miljoner kronor (2026)

---

⁷<https://skr.se/Valfardens-kompetensforsorjning.pdf>

Driftbudget, tkr	Budget 2023	Förändring jämfört med budget		Budget 2024	Förändring	
		Volym	Övrigt		Tkr	%
Verksamhet						
Individ- och familjeomsorg mm	453 987	13 897	9 661	477 545	23 558	5,2%
	Budget 2024	Förändring jämfört med budget		Plan 2025	Förändring	
		Volym	Övrigt		Tkr	%
Individ- och familjeomsorg mm	477 545	7 473	7 611	492 630	15 084	3,2%
	Plan 2025	Förändring jämfört med budget		Plan 2026	Förändring	
		Volym	Övrigt		Tkr	%
Individ- och familjeomsorg mm	492 630	3 884	0	496 513	3 884	0,8%

Ökade volymer och kostnader inom barn- och ungdomsvården 2023

Under 2023 har individ och familjeomsorgens ekonomiska situation förändrats avsevärt. Prognosen för socialnämnden som helhet är ett underskott om 24,2 miljoner kronor. Kostnaderna inom barn- och ungdomsvården ökar mycket och orsakerna till kostnadsökningen är svåra att påverka på kort sikt. Prognosen för barn- och ungdomsvården är att kostnaderna blir drygt 33 miljoner högre än verksamhetens budget om 271 miljoner kronor. De faktorer prognosen bygger på är:

- Merkostnaden för ungdomar som placeras på grund av ett kriminellt beteende prognostiseras till drygt 25 miljoner kronor. De är placerade på institution, behandlingsfamilj, jourhem eller stödboende.
- Brist på erfarna barnvårdsutredare vilket kräver överkapacitet inom enheterna som utreder barn som riskerar att fara illa. Periodvis måste externa konsulter tas in för att hantera arbetstoppar och det lagstadgade uppdraget.
- Omställningen som innebär att vi arbetar aktivt i två spår, dels för att nå fler individer tidigt för att minska risken för att problem växer sig stora och dels det kostnadsdrivande arbetet med de individer som redan befinner sig i social utsatthet.
- Minskade statsbidrag

Kostnadsprognos för volymer jämfört med budgettilldelning 2024 - 2026

I tabellen nedan redovisas kostnaden för de prognostiserade volymerna för åren 2024 till 2026. Enligt beräkningen kommer kostnaderna öka med 54,8 miljoner kronor fram till år 2026. Budgetförstärkningen fram till 2026 uppgår till 42,6 miljoner kronor.

Accumulerade förändringar och tilldelningar, mnkr	2024	2025	2026
Volymökning jämfört med budget 2023			
Familjehem 0-20 år och jourhemsplaceringar	7,2	13,0	15,6
Behandlingsfamilj	6,2	6,2	6,2
Institutionsplaceringar	20,8	20,8	20,8
Stödboende, vuxna	0,2	0,5	0,9
Hem för vård och boende, vuxna	0,6	0,6	0,6
Särskilt boende, socialpsykiatri	1,6	2,5	3,2
Ny lagstiftning 2024 - Stärkt barnrättsskydd	7,5	7,5	7,5
Summa	44,1	51,1	54,8
Budgetförstärkning enligt inriktningsärende 2024-2026	-23,6	-38,7	-42,6
Ofinansierad volymökning	20,5	12,4	12,3

Utmaning i omställningsarbetet

Förvaltningen ser en risk i att de medel som tillskjutits i budget för perioden 2023 - 2025 för omställning mot en mer tillgänglig och förebyggande socialtjänst inte kommer att kunna nyttjas till detta om samhällsutvecklingen fortgår med ökad kriminalitet där unga luras in i kriminella grupperingar och blir föremål för dyra insatser från socialtjänsten. Likväl kan avhopparverksamheten komma att bli mer kostnadsdrivande i och med GVI och den offensiva satsning Huddinge gör med polis och kriminalvård. Samtidigt är detta en ödesfråga - vi måste orka satsa på båda spåren samtidigt för att nå långsiktiga effekter. Genom att arbeta förebyggande och öka tillgängligheten kommer socialtjänsten att nå fler och det innebär ökade kostnader för kommunen. I rapporten Utanförskap och unga⁸ har nationalekonomen Ingvar Nilsson och beteendevetaren Eva Nilsson Lundmark gjort en socioekonomisk analys av samhällets kostnader för ungdomar och unga vuxna som inte fullföljer skola och som har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden alternativt att de väljer en kriminell bana. Enligt deras beräkningar kostar utanförskapet samhället tiotals miljarder kronor. Kostnaden för det förebyggande arbetet riktat till barn och unga behöver ställas i relation till kostnaden för vuxnas utanförskap under ett helt arbetsliv.

Pris- och löneutveckling

Enligt förvaltningens bedömning förväntas nettokostnadsökningarna till följd av pris- och löneökningar uppgå till 52,4 miljoner kronor. Socialnämndens verksamheter är personalintensiv. Personal utgjorde 54 procent av bruttokostnaderna 2022 med 266,3 miljoner kronor. Köp av verksamhet var den näst största kostnaden med 163 miljoner kronor eller 33 procent.

Pris- och löneökningar, mnkr	2024	2025	2026	Totalt	Uppräkning
Löneökningar	11,6	9,9	10,2	31,7	3,3%
Uppräkning av externa köp	5,5	5,9	6,1	17,5	3,1%
Uppräkning av köp, LOV familjerådgivning	0,0	0,0	0,0	0,0	0%
Uppräkning hyror	0,5	0,5	0,5	1,5	2%
Uppräkning varor av varor och tjänster	0,4	0,4	0,4	1,2	3%
Konsulter och inhyrd personal	0,1	0,2	0,2	0,5	3%
Summa pris- och löneökningar	18,1	16,9	17,4	52,4	

En löneökning med 3,3 procent under planeringsperioden innebär ökade kostnader med 31,7 miljoner kronor. Kostnadsökningen för externa köp är beräknad på prognosen för köp av verksamhet 2023 som är 184,7 miljoner kronor. Enligt prognosen för 2023 ökar kostnaderna för köp av verksamhet med 21,7 miljoner kronor jämfört med utfallet 2022. Med oförändrade volymer kommer kostnaderna öka med 17,5 miljoner kronor fram till 2026. Hyrorna beräknas öka med två procent per år. Enligt inriktningsärendet löper nuvarande hyresavtal med HusF ut 2023. Ett nytt avtal kommer tecknas med HusF och förvaltningarna kommer få full budgetkompensation för de ökade hyreskostnaderna. Kostnaden för lokaler som HusF förvaltar utgör 18 procent av nämndens totala hyreskostnader. Hyror i övriga lokaler beräknas ökad med 1,5 miljoner kronor fram till 2026. Detta är en osäker bedömning eftersom de faktiska hyresförändringarna varierar från år till år. Övriga kostnader beräknas öka med 1,7 miljoner kronor fram till 2026.

Bedömning av ekonomin under planeringsperioden 2024-2026

Mot bakgrund av de ökade volymerna inom barn- och ungdomsvården och att individ- och familjeomsorgen är personalintensiv ser det ansträngt ut rent ekonomisk för planeringsperioden.

Kostnaden för ökade volymer prognostiseras bli 54,8 miljoner under planeringsperioden och pris- och löneökningar prognostiseras bli 52,4 miljoner kronor. Budgetförstärkningen uppgår till 42,6 miljoner kronor. Det kommer krävas att tuffa prioriteringar där det går att påverka kostnaderna och öka intäkterna. Förvaltningen behöver följa upp produktiviteten på myndighetsenheterna inom hela individ- och familjeomsorgen. Takten i omställningen till en mer lättillgänglig socialtjänst utan föregående utredning behöver skruvas upp. Det tar tid

⁸ Utanförskap och unga, En socioekonomisk analys av värdet av främjande öppen fritidsverksamhet för unga. Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor 2022

att förändra och uppnå önskad effekt när nya arbetssätt införs. Den långsiktiga målsättningen med omställningen är att kommuninvånare som behöver stöd från socialtjänsten ska kunna få det snabbare när tid för utredning kortas ner eller inte krävs.

Förvaltningen arbetar med åtgärder som delas in i fyra kluster:

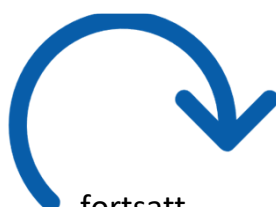
- Minska kostnader för personal
- Se över och arbeta med alla kostnadsdrivande placeringar
- Fortsätta omställningsarbetet för att nå fler tidigt innan problem blir stora (och kostnadsdrivande)
- Allmän sparsamhet

personal

kostnadsdrivande
placeringar

fortsatt
omställning

Allmän
sparsamhet

Beräknade effekter av åtgärderna kommer finnas beskrivet i delår 2.

Investeringar

Bedömningen är att det kommer finnas ett investeringsbehov på 0,8 miljoner kronor per år under perioden 2024-2026. De framtida investeringarna avser främst inventarier. Socialnämnden hyr lokaler till sina verksamheter. Kostnaden för verksamhetsanpassningar läggs på hyran.

Lokalresursplan

Socialnämnden har godkänt förvaltningens behovsprognos den 11 maj 2023 § 7. De beskrivna behoven kvarstår.

Förvaltningen ser positivt på den reviderade lokalresursplanen som har en tydlig ambition att förtydliga vilka underlag som nämnden behöver ta fram för att understödja möjligheten att verkställa fattade myndighetsbeslut och bedriva en ändamålsenlig verksamhet.

Förändringar av taxor och avgifter

Måltidsavgift för särskilt boende inom socialpsykiatri

Avsikten vad gäller måltider inom särskilt boende för socialpsykiatri är att de boende själva ska sköta sin matlagning. Detta har visat sig vara svårt för många varför boendet tagit hand om detta och tagit betalt från de boende motsvarande självkostnadspris. Arbetet med detta har varit en tidsödande process och från och med februari 2024 föreslås därför att en obligatorisk måltidsavgift införs på dessa boenden. För den som regelmässigt inte äter alla måltider på boendet kan avgiften reduceras.

Måltidsavgiften uppgår till 3 168 kronor för 2024 (efter justering med förändring i prisbasbeloppet) vilket motsvarar matavgiften i den egenavgift som sedan tidigare debiteras för hem för vård och boende (HVB), familjehem, stödboende och korttidsboende.

Årlig uppräkningsavgift inom socialpsykiatri

Enligt socialtjänstlagen 8 kap 1§ får kommunen ta ut en skälig ersättning, så kallad egenavgift, för insatser som inte rör vård eller behandling. Boendeinsatser inom socialpsykiatri är följande: hem för vård och boende (HVB), familjehem, stödboende, korttidsboende och särskilt boende.

Egenavgiften består av två delar en matavgift och en boendeavgift. För 2023 uppgår egenavgiften till 5 185 kronor per månad varav matavgift 2 902 kronor och boendeavgift 2 283 kronor. Nämnden föreslår att egenavgiften årligen per 1 februari justeras med förändringen i prisbasbeloppet. Egenavgiften för 2024 blir då efter denna justering 5 659 kronor per månad varav matavgift 3 168 kronor och boendeavgift 2 491 kronor.

Uppdaterade tillämpningsanvisningar för beräkning av avgifter inom socialpsykiatri

Kommunfullmäktige fattade beslut om tillämpningsanvisningar för beräkning av avgifter inom socialpsykiatri 2022-06-13 (KF-2022/969.184). Ändring av dessa föreslås enligt bilaga 4.